

Johan Paludans prædiken ved andagts- og bededagen i anledning af nedbrændingen af Christiansborg

Taler

Johan Paludan
Sognepræst

Dato

16. marts 1794

Sted

Fanefjord Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst:**

Esajas' Bog kapitel 43, vers 1-3

1 Dyrekiøbte!

Naar jeg i Dag skal træde frem imellem et bekymret Folk og dets nedbøiede Konge, for ogsaa her at fremføre for Kongernes Konge deres fælles Sorger, deres
5 Taksigelser for Hielpen, deres Bønner og Paakaldelser om Trøst, om Naade og Varetægt i de nærværende og tilkommende Elendigheder – saa skeer dette ikke uden med et Hierte, fuldt af Uroe, Frygt og Sørgmodighed. Jeg skal kalde tilbage i mine egne og eders Tanker de frygtelige Efterretninger om Kongehusets Opbrændelse. Jeg skal vise det Saar. Fædrenelandet haver faaet, det dødelige
10 Stød, der truede det danske Folk.

O, hvor meget hellere vilde jeg være stum i denne almindelige Kummer og indslutte min Bekymringer i mig selv; hvor meget heller tabe mig ubemærket blant de Grædende, end tale. - Men jeg skal opløfte Stemmen. Herren vil, at vi
15 paa Nødens Dag skulle kalde paa ham og kalde paa ham alvorligen. Kongen byder – beder, skulde jeg sige, med uforglemmelige Ord, at vi i Forening med ham vilde opløfte vore Hierter til den Allerhøieste, takke for større Ulykkers Afværgelse, bede om nye Beskyttelse og Varetægt. Jeg adlyder; mine Tilhøreres Forfatning undskylder min.

20

Med hvilken Kummer og Smerte have vi ikke alle erfaret Landets Vanheld? Hvilke kolde Gysener og Rystelser opvakte ikke det første Rygte? Hvor mange tusinde Taarer ere ikke her og der fældede derover? Ah! Sagde vi, Herren haver seet til os i sin Vrede og straffet os i sin Grumhed, han haver skienket os det

beste Bæger fuldt, saa at vi tumle, vore Siæle ere bedrøvede. Det sagde vi. Og endnu? Vi ere endnu ikke komne aldeles tilbage fra vor Skræk og vor Forbandelse. Naar vi see ud til Følgerne af denne Ildsnød, saa er der Mørke, naar Aftenen kommer, saa er Rædsel der, og naar Morgenen bryder an, saa er der atter Nat; jeg seer til Himlen og den er sort, til Biergene og see! De bæve, til de høie Paladser og endnu ryge de. Der er ingen redelig Undersaat, som jo tildækker sit Ansigt og sørger.

Vi vide Dyrekiøbte, at christelige Konger og christelige Undersaatte have et fælles Maal, nemlig, almindelig Lyksalighed. Naar denne altsaa er i Fare, saa er Faren fælles. Landsfaderen kan ikke tabe nogen Fordeel, uden at Landets Børn tillige tabe den. Den Almægtiges Arm kan ikke ligge tung paa hma, uden tillige at trykke dem.

En Plage, som treffer den gode Fyrste, er en Plage, som treffer paa os alle. Et Slag, som rører Tronen, ryster det hele Rige. Ja! Den gode Konges Fare, er Undersaaternes Fare, hans Nød er vor Nød, ligesom hans Glæde tillige er vores. Hvad! Nævnedes jeg Glæde? - Hvor skulle vi tage den? Kongeborgen er falden - Danmarks Prydelse, et af Verdens Underverker ligger i brændende og rygende Ruiner - o vee! Vee disse Dage! Vor dyrebare Konge er bedrøvet. Herren gik frem i Ilden for hans Øie, derfor er hans Kraft fortæret - Glæde og Fryd er borte fra den Salvedes Huus.

Vor milde Dronning, de Fattiges Tilflugt - min Velgiørende, saa mange faderløse Børns Moder, sidder grædende i Eensomheden. Hendes Velgiørenheds Kilde er formindsket af Luen - Glæde og Fryg er borte af hendes Hierte. De Kongelige Børn, adspredte, huusvilde, dele nu denne Skiæbne med den Arme iblant os, derfor ere de bekymrede og jamre sig - Glæde og Fryg er borte af deres Hierte. Og du vor Friderik! Kronens Arving, vor Skytsengel og Tilflugt - Du! Saa ærværdig i din Ungdom, saa dyrebare for vort Hierte, ah! Vi kunne ikke uden inderlig Medlidenhed og hede Taarer tænke, hvorledes Du, tidlig nedbøiet, vanker omkring i din Fædreneboeligs Gruus, og under tause Smerter tørrer Øiet ved den Tanke, at dette Tab vil trykke os dine Brødre, som Du elsker; Fred og Glæde er borte af din Hierte - og af vort. - At du lider, dyrebare Prinds! Gjør vor Smerte desto bitterere: her er ingen i denne Forsamling, som ikke føler dette og tilstaaer dette.

Hvor naturlig altsaa Bekymring vi læse af ethvert Ansigt! Hvor retfærdig den

65 almindelige Veeklager! Hvor villige de Taarer, der flyde af alles Øine!

Store og almægtige Gud! Hvor let er det dig, at forvandle al Jordens Herlighed til Aske og fylde Menneskenes Hierter med Angester og Uroe! Du behøver ikkun at skiule dit Ansigt for et syndigt Folk, ikkun at tillade at vore

70 Misgierningers Følger gribe os, og vor Glæde er omskiftet til Bitterhed, vore Sange til Veeklager, vore Nætters Rolighed til Uroe, vor Lykke til Elendighed. Retfærdige Gud! Er denne Ulykke maaskee alleene en Foreløberinde af hine frygtelige Straffedomme, hvilke du ved dine Propheter lod forkynde et andet fordervet Folk?

75

Er Tiden kommen, “da du ikke mere vil glemme vore Misgierninger, men lade Landet bæve derfor, og tvinge alle Indbyggere til at spørge?” - Vil du nu gaae frem med Rædsler imod os og opfylde dine Trudsler, naar du siger: “Jeg vil sende en Ild ind i hans faste Stæder og opbrænde hans Slotte, jeg vil fordunkle
80 Solen om Middagen med Røg, og ved lyse Dag overdrage Jorden med Mørke - Jeg vil omskifte eders Sabbather til Sorrigsdage og eders Sange til Veeklager. Jeg vil mage det, at alle skulle klæde sig i Aske, sukke og afskiære Haaret for bitter Sorg – hele Jorden skal sørge skrækkelig, og det sidste Afsnit af denne Tid skal blive det allersørgeligste. Man skal kalde Landmanden sammen for at sørge, og
85 alle dem, der kunne græde, for at klage høiligen. Alle Paladser skulle sørge, og Veeklager skulle høres i alle Hytter; thi jeg vil fare ned iblant dem, siger Jehova?”

Ja, det synes, som om disse store Trudsler skulle gaae i Opfyldelse nu, da

90 Omveltninger skee i Verden, som ere skrækkelige, da utroelige Ødelæggelser blive virkelige, da Konger trues med Sværd og med Ild, nu da de umiskendelige Sandheder regnes til Vildfarelser, og tusende Aars Erfaringer skuffe – da Krigsluer, værre end Ildsluer udbrede sig i alle Lande, og vort Fædreland svæver i Fare. Ah! Herre, Herre! Du som var vore Fædres og vor Gud, vil du nu
95 vredes evindelig og tillukke din Barmhiertighed for at straffe?

Nei! Mine Tilhørere! Nei! Bort med disse gyselige Tanker, der i saa sørgelige Tilfælde, som de vi opleve, og det vi i Dag særdeles klage over, ikkun svække vor roelige Hengivenhed til Gud og betynge vort Hierte med uforsvarlig Ængstelse!
100 Lader os ikke ansee Faren, der truede Landet, for nogen Beskikkelse af en fortørnet Magt, nogen Følge af en afsagt Straffedom over os, nogen Virkning af Guddommens Vrede. Der er i Tildragelsen selv ikke noget ualmindeligt eller

overnaturligt. Naar vi ere uforsigtige med Ilden, saa tænder den og griber om
105 sig; tager Samlingsstrømmeret bort af Huset, det falder, og Stenen synker ved
sin egen Tyngde. Desuden! Vrede, Fortørnelse, Straffedomme, hvor lidet passe
disse Talemaader paa det kierligste Væsen, under hvis Regiering det største
Onde, de skrækkeligste Ulykker selv kunne blive til meget Godt, til rige
Velsignelses Kilder for os.

110

Og – en Herre som skabte os, en Beskytter det nu siger til Kongen, til os og
enhver der er i Nøden: “Frygt dig ikke; thi jeg forløser dig; jeg kalder dig ved
Navn: du er min,” hvorledes? Er han tillige en grusom Gud, der finder
Fornøielse i sine Skabningers Ulykke? Er han en Tyran, der søger sin Høihed i
115 deres Taarer, som ere ham underkastede? Skulle vi derfor lide og veeklage, paa
det han maa blive desto lykkeligere? - En Herre, der lover: at være med os, naar
vi vade igiennem Vandene, at de ikke skulle oversvømme os, lover at værges for
os, naar vi gaae igiennem Ilden, at den ikke skal brænde os og Luen ei fortære os,
hvad! Skulde han tillige have ladet Ilden brænde i Kongehuset for at brænde? -
120 for skadefro at forvandle til Aske, hvad saa mange hundrede Menneskehænder
under Sveed og Møie have opbygget, hvad saa mange tusende af Landets
Indbyggere, trods deres Nødvendigheder, have bidraget til at opreise?

Skulde han have ladet Luen rase, for at rase og fortære? - Fortære Gierninger, der
125 vare Mesterstykker af den menneskelige Konst og Forstand, hvilke han selv
meddeler - fortære Fryd og Glæde og Kraft og Liv i den Kongestamme, han selv
haver plantet - fortære og opbrænde indtil Been Uskyldige, som skrege
redningsløse under det hede Marmor? - En Herre endelig, der er Gud og Fader,
skulde forvandle sig til en lynende Jupiter, en af Hedningernes onde Guder –
130 Han, der er Israels Hellige skulde ødelægge den Gudfrygtige tilligemed den
Ugudelige – Befrier og dog Forderver? - Hvilke Modsigelser!

Nei! Viger I utaalelige Forestillinger! Flye gyselige Tanke, at Gud skulle tillade
Ulykker for at straffe, qvæle, pine, fortære, ødelægge! Vor hele herlige Text,
135 forenet med Erfarenhed og alle Tidens Historie bestride hine mørke,
formastelige og usalige Fordomme.

Men, viisdommen haver dog altid et Øiemeed; naar Bitterheden blandes i vort
Bæger, skeer det i en Hensigt; en almindelig Lidelse, en Lidelse, som ikke treffer
140 nogle Mennesker allene, men et heelt Folk, maa, hvorfra det saa er, have
almindelige og ikke blot særdeles Aarsager. Herligt, naar vi kunde udfinde dem!

Men om indskrænkede Dødelige end ikke kunne med de svage Øine tilfulde
taale at stirre efter Lyset eller gjøre klare Blik til den evige Viisdoms Hensigter;
145 om de endogsaa svimle, naar de forsøge det, er det dem ei allene tilladt, men og
befalet at bruge Øinene saa godt de kunne og skue ud derefter, saa langt de
formaae. De opvække derved Samvittigheden, styrke Troen og befæste Tilliden
til Verdens mægtige Regent og de Helliges Befrier.

150 De tilskyndes, at gribe tilbudne Leiligheder, for at vise deres Tænkemaade og
udøve forsømte Pligter. De vinde Styrke derved, til at øine ud i den lyse Evighed.
- Jeg gjør mig altsaa ikke skyldig i nogen Forvovenhed, naar jeg tager
Eftertankens og Religionens Fakkell i Hænder og søger at gjøre nogle Opdagelser
af Herrens Hensigter ved vor Konges Boeligs, Christiansborgs Opbrændelse.

155 Disse høre enten til de lærerige og forbedrende, eller til de trøstefulde og
beroeligende. Alle Elendigheder, Dyrekiøbte! Alle ulykkelige Tilfælde, som
treffe Menneskeheden, ere lærerige. De ere at ansee som vise Ovdragelses Midler
i Forsynets Haand. De have alle en undervisende og forbedrende Kraft, naar de
160 anvendes efter Skaberens Hensigt. Religionen, saavel som Erfaringen stadfæster
dette.

Disse trøstende Veninder af den lidende Menneskelighed udsprede et klart Lys
over det sorte Teppe, der ellers ligger udbredt over vore Skiebner. De forestille
165 vore Lidelser ikke som Elendigheder, men som Velgierninger. De prise endog
den lykkelige, som lider. De tilskrive den Sørgende, den af allehaande
Gienvordigheder trykte, Trøstens Husvalelser, som et udmærket Gode; en
Eiendom, der egentlig og fortrinligviis tilkommer ham. Naar vi altsaa i disse
Tider lide og sørge over vor gode Konges og vort Fædrelands Skiebne, saa er
170 denne Lidelse selv en Velgierning, saa tilbyder den os Lægemedler, aabner
Trøstekilder, som maaske ellers vare blevne os ubekiendte.

Der er intet farligere for Mennesket, end en Lykke, i hvilken ingen Bitterheder
blande sig. Fylde Overflødighed vort Skiød, bestraales vi af Ærens og Glædens
175 Soel, gaaer alle Ting os med, hvor let bliver man sikker! Hvor let gøres denne
Slutning: siden Himlen uafladelig tilsmiler dig, siden du opløfter hver Morgen
dit Hoved i Soelstraalen og nedlægger det rolig om Aftenen i fredelige Skygger;
da er det saa, at du er velbehagelig for Herren; hvad behøver du at arbeide
ydermere paa din Helliggiørelse, naar du allerede smager den Eviges Velbehag i
180 dit Hierte og mættes med hans Belsignelser?

Ved saadanne Forestillinger er man alt for vel tilfreds med sig selv. Man vænnes til, efterhaanden at undskylde sine Feiltro, Samvittighedens Aarvaagenhed tager
185 af, man glemmer i sin sørgesløse Tilstand at tænke paa Gud. Men Guds
Forglemmelse er en Moder til Letsindighed, Letsindighed, forenet med
Velstand, føder Forfængelighed og Yppighed. Sandselige Vellyster ere atter
Døttre af disse, og med dem gaae Uordener, Synder, Laster med
sammenslyngede Arme og lige Skridt frem over Dyden.

190

Men dersom dette er Tilfældet iblant os? O! Sørgelige Tegn for den almindelige
Lyksalighed! Denne ædle Plante elsker ikke en feed Jord, der er giødet med
Vellyster, den trives ikke i uafladeligt Soelskin, dens Frugter blive raadne og
giftige, naar den ikke rystes af Storme. Skulle vi nyde dens Frugter og besinde os
195 vederqvæge derved, maa vi og udholde den Hede, de behøve. Derfor kalder den
hellige Skrivt de Trængsler, der møde os, en Heede en Ild, som Herren antænder
for at luttre Guldets fra Rust og Pletter, for at udrense af Verden Laster, der
forstyrre dens Lyksalighed.

200 Under altsaa! Om Godheden, der ønsker intet andet, end sine Skabningers rene
Lykke, undertiden antænder saadan en Ild iblant os. Eller, behøve vi maaskee
ikke at renses? Er Verdens Troners Glands og deres Beherskeres Dyder, som
luttret Guld? Mægtige, som den Eviges Haand haver ophøiet, Jordens Guder!
Ere I altid vore Forgiængere i Guds frygt, vore Mønstre i Maadelighed og
205 Selvfornægtelse, i Retfærdighed og Ydmyghed for eders Gud; i Retskaffenhed
og et himmelsk Sind? Kunne I rose eder af at anvende eders Stand, eders
Anseelse, eders Magt og de Rigdomme, hvilke I have den Fattiges Sved at
takke, til Herrens Herliggiørelse og det almindelige Bedste? Trykker ingen
Syndebrøde eders Hierte? Udøves ingen Laster udi eders glimrende
210 Forsamlinger? Dog! Vi ville ikke opvække den Mistanke blant vore Tilhørere,
som om de Ophøiede, de Rige og Ærede vare de meest Lastefulde, eller som om
Herren, allene for at vække disses slumrende Samvittighed havde udsendt i deres
Middelpunkt Røg og Ildsluer, Brand og Modgangshede.

215 Vi have ligesaa liden Grund til at troe at Ryggesløshed haver sin Boelig i
Marmorpaladserne, som at Dyden skulde have valgt sin Tempel i Straahytten.
Tvertimod! See vi det ikke, vi som daglig vandre imellem Hytterne, hvorledes
den almindelige Fordærvelses Strøm haver trængt sig ind i disse, og udflyder
igien derfra i skammelige Laster? Naar hine, som I sædvanlig betragte i deres

Høihed med saa megen Misfornøielse og Misundelse, hine, hvis Synder I saa gierne ville ansee som Aarsager til Herrens Straffedomme – et Udtryk som I besynderligen ynde – naar de endnu besmykke deres Udyder og skiule deres Udsvævelser under Velanstændighedens Kaabe; saa synde mange i de ringere
225 Stænder uden af Frygt og Skam.

Hvad for skændige Ord høre vi ofte paa Marken og Forsamlings Pladsene? Hvad for Bitterheder og Vredes Udtryk og Skrig og Spotterier og Forbandelser give ikke undertiden Gienlyd fra det ene Huus til det andet? Hvad for
230 uanstændige Vittigheder eller rettere raadden Tale og Grovhed finder ikke Sted i Selskaber? Hvilken Uenighed, hvilken Strid, hevn, had, Forfølgelse, Fylderi, Utugt og Laster af alle Slags, Laster, for hvilke Diævle selv maatte skiælve - udføres og drives ikke uden Skye og Tilbageholdenhed iblant det saa kaldte uskyldige Landfolk?

235 Nei! Dersom Kongehusets Ødelæggelse endelig skal ansees som en guddommelig Straf for Synders Skyld, saa tilstaaer: ogsaa vi have fortient den, thi ogsaa vi have syndet, Herre! Og gjort ilde for dit Ansigt. Men ikke i Tildragelsen selv saa meget, som i vore billige Bekymringer derover, vore Taarer,
240 vore Angester for Fremtiden føle vi, hvad Hiertesorg det er, at forlade Guds Veie, hvad Siælepine det fører med sig paa Nødens Dag, at have været den bedste Faders Befalinger ulydige. Ikke i Tildragelsen selv, saa meget, som i alle Naturens Kræfter see vi Verdens mægtige Regent, der holder disse Kræfter i sin høire Haand, og under hvis Opsyn de ofte afgjøre de menneskelige Skiebner.

245 Vi føle at Lynildstraalen, som jager frem over vort Hoved, at Gnisten, som paa vore Arnesteder ligger indhyllet i Aske – Stormen, som bruser omkring os – Vandene, som flyde ved vore Fødder - at alle Ting ere Kræfter, som han regierer, mod hvilken vi synde; Kræfter, som ere rede til vor Fordærvelse, der altsaa i hans
250 Haand kunne blive frygtelige Optugtelses Midler eller Straffe. Men naar du bruger dem saaledes; naar du straffer, Fader i det Høie! Hvad vil du?

Hvorfor gaaer du undertiden frem i Ilden, i Vandfloder og paa Stormens Vinger? Hvorfor rolige Raslen, hvorfor føle vi ikke altid din vederqvægende
255 Nærværelse i den kiølige Susen, som lindrer Jordens og de Lidendes Hede? Fordi du er en nidkiær Gud, der vil have holdet dine hellige Love, fordi du er en retfærdig Gud og maa lægge for Dagen din retfærdige Afskye imod Lasterne, men især, fordi du er den albarmhiertige Fader, der medlidende vil minde

260 Synderen ved kraftige Advarsler og mindre Ulykker om, at undløbe de større og omvende sig i Tide, paa det du evig og evig kand miskunde dig over ham. Ah! Maatte du dog opnaae denne din faderlige Hensigt, saa see vi i det Vanheld der mødte, en Velgierning og ingenlunde nogen Plage.

265 Vi prise dig, endog midt i vor Sørgmodighed, at du i saa klart et Skin, der endog langede til vore Høie, haver atter aabenbaret din saliggjørende Naade, at den maatte tugte os til at forsage det ugudelige Væsen og de verdslige Lyster, og leve tugtig, retfærdig og gudelig i denne Verden, ventende paa vor Befriers Jesu Christi herlige Aabenbarelse.

270

En anden Hensigt haver Herren ved almindelige Ulykker, og ved den, vi i Dag særdeles beklage. Han vil udslette, saavel hos de Ophøiede, som hos de Ringe den bedragelige Fordom: at Ære, Rigdom og Herlighed udgiøre menneskelig Lyksalighed. Hvor fornødent er ikke dette og hvor gavnligt; thi hvor mange
275 blendes ikke af denne usalige Fordom? Hvor mange spille ikke deres Sindsrolighed og de Glæder, de daglig kunde nyde, ved en umættelig Hunger, en uudslukkelig Tørst efter hine forgængelige Ting? Og hvad ere de dog?

Have de virkelig den store Værdie vi tillægge dem? Det er sandt, de kunne paa
280 nogen Maade befordre vor Fornøielse, de kunne giøre vore Forretninger lettere, forsøde vort Livs Bitterheder og maaskee give os nogle Øieblikkes Tilfredshed; men de kunne i sig selv ikke giøre os visere og ædlere; fuldkommen lykkelig kunne de aldrig giøre den Fornuftige, de Udødelige. Snarere kunne de giøre os ulykkelige. Dette er en dyrebar Sandhed, men vanskelig at troe for den, der lever
285 i en uforstyrret Nydelse af Jordens Goder. - Den efter Fornøielser begierlige, hvad mene I Dyrekiøbte! Bliver ikke hans Begierligheder ubændigere, jo oftere han haver Leilighed at tilfredsstille den? Den Rige, der søger sin høieste Glæde i Rigdom, bliver han ikke de fleste Tider følesløs mod sine Brødres Skiæbne?

290 Og, naar han efter sine Ønsker kan formere sin Rigdom, hvor ofte forvandles han fra et Menneske til en Tiger, der lurar i sin Vinkel paa at rive andres Eiendomme til sig? Den Ærede, hvor tidt bliver han Æresyg, og opofrer sin gode Samvittighed, sine Pligter, Dyden og Gud selv, for at stige høiere! Seer! Til hvilke Udyder, Laster og altsaa til hvilke Ulykker Æren, Rigdommen og Jordens
295 Herligheder kunne føre deres uforsigtige Besiddere. Tabet af disse Ting, denne piinlige Lidelse, er det sikkerste Middel til at bringe Mennesket tilbage fra sin Vildfarelse. Naar Fyrsterne og de Ophøiede, som omkringgive dem, see dette

Livs Herligheder forsvinde som en Damp, naar de erfare, at Skatter, Rigdomme,
300 Baand, Stierne, Septere, og Kronerne selv ere ganske opbrændelige Ting, hvad!

Skulde de ei deraf lære, hvilken Daarlighed det er, at bygge sin Lykke paa
saadanne Forkræneligheder? Skulde de ikke stige ned fra deres Troner og føle,
som vi andre Menneskeligheden Usselhed? Skulde de ikke henvende deres
305 Opmærksomhed og Attraa til en anden Art Lyksalighed, der ei er slige
Omskiftelser underkastet, og søge at forskaffe sig en god Samvittigheds Rigdom
– en udødelig Ære i ædle Gierninger, en værdig Glæde i Godgiørenhed og en
retskaffen Opførsel, der skienker uendelig større Fryd, end den hele Verden og
alle dens Herligheder tilsammentagne?

310 Og I Dyrekiøbte! Som have seet, hvor lidet Værdighed og Rigdom betrygger for
Ulykker, I kunne dog umuelig herefter tillægge disse smaa og ubetydelige Ting
saa megen Værdie, I, som have ved den høistsørgerlige Ildsnød erfaret, at
Marmormure ikke kunne udelukke Angester, at Kongebud og Magtsprog ikke
315 kunne dæmpe indbrydende Trængsler - I, som nu begribe, at ligesaa gruelige
Bekymringer og Sorger kunne finde Sted i Kongernes og de Stores Paladser, som
i den Armes og Daglønnerens Hytte – at den, der er klædt i Purpur kan være
høist ulyksalig, naar Bonden ved sin Plov og Hyrden hos sin Flok haver et
ubekymret, roligt og glædeligt Sind, hvorledes var det mueligt, at I længere
320 skulde lade eder bedrage af nogen forfængelig Glands?

Hvorledes mueligt, at I herefter med en nedrig Misundelse skulde ansee dem,
som Forsynet satte over eder, eller tragte efter deres lidet ønskelige Plads, og søge
en daarlig Lighed med dem baade i Ære og i Bekymringer? Hvorledes mueligt,
325 at I ydermere skulde knurre imod Herren eller vorde misfornøiede med eders
Stand, fordi han saa ulige haver i forskiellige Stænder uddelet de timelige Gaver
– Gaver, der dog ikke skiænke, nogen sand, nogen varig eller uforkrænelig
Lyksalighed. - Saa danner Herren os ved Gienvordigheder til at blive klogere og
bedre Mennesker, og at dømme rigtigere om de jordiske Tings Værdie. Saa lærer
330 selv det haarde Stød vi have erfaret, at Verdens Herlighed er intet, at den sande
Lyksalighed bestaaer i et nøisomt, ydmygt og roligt Sind, en Skat, som ingen
Rigdom eller Værdighed kan give, men vel berøve os.

Og bliver denne gavnlige Erkiendelse vore nærværende Smerters Virkning, o vor
335 Fader! Da bære vi Smerten med Taalmodighed. Den var et Lægemedel mod
Forfængelighed og farlige jordiske Begierligheder; vi ære og takke og beundre

dig, store Viisdom, for dets sunde og forbedrende Kraft.

340 Jeg kan undvære alle hine jordiske Ting – der er intet Endeligt, intet
Forkrænkeligt, som er mig aldeles nødvendigt. Jeg kan tabe min Formue, mit
Embede, min Sundhed. Mine Marker kunne ødelægges af fiendtlige Armeers
Fodtrin. Mine Hauger kunne omhugges af Voldsmænd. Mit Huus med alle dets
Prydelser og Behageligheder kan i Bund og Grund opbrænde til Aske. Alle disse
345 Fortrin, alle disse Glæder, alle disse kiære Mennesker, som gjøre mig mit Ophold
her paa Jorden saa behageligt, kunne adspredes og forgaae. Skrækkelige Tab!

Men det var mueligt, at jeg kunde undvære alle disse Ting. Ikkun Et,
Dyrekøbte! Kunne hverken I eller jeg, hverken Konger eller Betlere undvære.
350 Disse ængstelige Tider, i hvilke vi leve, - disse store, nære, maaskee snart
indbrydende Farer, som true paagrændsende lande og det hele Europa med en
frygtelig Ødelæggelse, disse Tidens Voldsomheder, Umenneskeligheder, Raserier
og Henrettelser, som en ubændig Tøileløshed under Frihedens hellige Navn
udbrede over Jorderige – hvad vidne de? - Vore Taarer over Fædrelandets
355 Fare, vore Rørelser ved den dyrebare, høistelskelige Kongestammes Lidelser, vor
Uroe, vore Bekymringer, - hvad vidne de?

Vidne de ikke noksom, at vi ikke kunne undvære den Uendelige? Bevise de ikke
alt for tilstrækkelig, at vi trænge til den Almægtige. Almægtige! Uendelige! Ah,
360 var det maaskee endnu denne din Hensigt, at du ved hine Luer, til hvis
Udslukkelse al menneskelig Hielp var for liden, vilde lære os Arme, hvor vi
behøve din Kraft i større Ulykker! Hvor det er nødvendigt for os, at søge dig,
imedens du endnu kan findes, og kalde paa dig, den Stund du endnu er nær!
Ah! Maatte du ikkun gandske opnaae denne Hensigt hos os! Maatte vi,
365 Dyrekøbte! Ret levende forestille os baade den nylig overstandne Fare og den,
der truede os i Fremtiden, at vi ligesaa levende kunde overbevises om, hvor
aldeles Intet vore Kræfter formaae at afvende den!

Maatte vi lære, i vor Forlegenhed, at tage vor Tilflugt til den evige Magt og
370 Viisdom, der hersker over det Tilkommende og kan forsvare os! Maatte vi,
ligesom Børn, tillidsfulde kaste os i Faderens, vor Befriers Arme, og ved de
inderligste Bønner søge at bevæge ham til at antage sig os; hvilken salig,
trøstende Vederqvægelse for os Bekymrede! Hvilken Glæde for den
Albarmhiertige, naar han saaledes opnaaede sit Øiemed! Men maaskee er dette
375 allerede skeet – maaskee der siden den frygtelige Ildens Dag, den 26 Februar, der

til Skræk blev optegnet i Rigernes Aarbøger, ere opsendte flere Bønner, flere Paakaldelser til Gud, end i mange Tider tilforn? Mueligt, at en Mængde Mennesker, der fordum i Vellevnet, i Glædens Dage og en uophørlig Tummel
380 lidet eller intet tænke paa Gud, have i Angestens Øieblikke bedet den Evige om Hielp, og for de Ulykkelige offret Forbønner og megen Graad til ham, der kunde hielpe?

Mueligt og, at vi selv have imellem vore Taarer opsendt brændende Bønner til
385 Himlen for den gode Konge og hans Huus, for Fædrenelandet og dets Beboere, for os selv og vore Børn, der skulle leve efter os. Jeg troer det; thi i Angesten besøge vi Herren, vi udøse vore stille Sukke for ham, i det han tugter os. Men er det nok, at vi til nogle Øieblikke gjøre dette? Den Ryggesløse beder ogsaa han er i Havsnød.

390

Gudsforagteren paakalder ogsaa Himlen, naar Himlen er mørk, naar det buldrer over hans Hoved, og idelige Lyn slynge sig i Storme omkring hans Isse. Men hvad er Følgen? Himlen opklares, Tordenen tier, Lynilden taber sig i Soelstraaler, og den Ryggesløse er den gamle Ryggesløse. Sørgerligt! Ah saaledes
395 er det og med vore Bønner, som ved enhver guddommelig Vederqvægelse burde blive stærkere, de blive derved svagere, disse Bønner, som i daglig Følelse af vor Afmagt og Trang, vor Fare og Nød burde blive mere brændende, blive derimod koldere, ved enhver Naadeprøve, hvert Godheds Smiil derovenfra, og hvert rimeligt Glimt af Haab. Er det at opfylde den evige Viisdoms Hensigter?

400

Herren vil, ikke allene at vi skulle bede, han vil, at vi skulle bede altid, uden Afladelse og ikke blive trætte. Herren kræver, at vi skulle lade vore Trængsler lede os til Omvendelse, han fordrer, at vi skulle forbedre os ved vore Gienvordigheder, skulle lide efter hans Villie, og saa ved gode Gierninger befale
405 ham som en troefast Skaber vore Siæle. Skeer dette ikke, hvad nytte de Taarer og Sukke vi i Dag have udøst og i Morgen glemmt?

Hvad nytte vore Bede- og Taksigelsesdage! Hvad de Opfordringer til Bedring, hvilke vi i denne Time maaskee villigere end ellers have hørt? Og hvad Haab
410 kunne vi vel have om Naade og Forbarmelse? Hvad Vederqvægelse og Styrke og Mod og aandelig Trøst og Kraft skulle vi vente af vore flygtige Bønner til at gaae de kommende Gienvordigheder i Møde? Men da vi Elendige og Svage saa høiligen behøve dette, o Herre, saa lær os at bede og bedres; vor Fader, hielp os at haabe; vor Gud, Israels Hellige, vor Befrier, styrk Kongen og hans Huus!

Forbarm dig over vort Fædreland, o Forbarmer. Tillad os, med ufravendte Øine og et stadig Mod at skue til dig, og i hellig uafsladelig Omgang med dig finde Hvile for vor Siel, Raad i Angesten, Trøst paa Nødens Dag!

420 Min Materie er meget riig. Det bliver mig umueligt Dyrekiøbte! At udtømme den.

Ligesom Herren i hiin Ildsnød vilde lære de Mægtige og de Svage, at Menneskenes Børn uden Forskiel trænge til ham, og at de skulle bede, naar de
425 skulle hielpes; saa haver Herren og havt den Hensigt at kalde os tilbage til andre forsømte Pligter og give os Leilighed til at lægge vor Tankemaade for Dagen. O velgiørende, lykosaliggørende Hensigt!

Der er Taknemlighed imod Gud. Maaskee begyndte denne Pligt at blive sielden
430 iblant os; maaskee vare vore Øine allerede blevne saa blinde, at vi ikke kiendte den Lyksalighed vi nyde, frem for alle Nationer i Verden. Den Albarmhiertige vilde, at disse blendede Øine skulde oplyses ved Ildens Flammer. Dertil behøvedes ikke, mene I, saa stærkt et Lys? Ja! Naar de mildere, som vi idelige tilbyde eder, hvorved at kiende og at skiønne paa Guds Miskundhed, gjorde
435 nogen tilstrækkelig Virkning, saa tilstaaer jeg, saa behøvedes det stærkere ikke. Men den Mætte glemmer lettelig, at det er Herren, der mætter ham, den Rige og Ophøiede indbilder sig lettelig, at han ikke trænger til nogen Væsen uden for sig selv, og behøver ei at takke nogen for det Gode, som tilfalder ham.

440 Et dagligt Syn af gyldene Værelser, skinnende Diamanter og Kronens Glands drager alt for snart et menneskeligt Øie til sig og forhindrer det at see til Stierne og Stiernernes Opholder, til Himlene og deres Behersker, hvorfra hans Hielp skal komme. Jeg siger ikke, at dette just var Tilfældet med vore Konger, vore Fyrster og alt Folket i Landet, men saameget paastaaer jeg, at vor
445 Taknemlig for den offentlige Lyksalighed vi nyde, var ikkun liden, og at manges Følesløshed mod den Uendeliges beundringsværdige Velgierninger og hans ret udmærkede Kierlighed til os, var himmelskrigende.

Hvem er aldeles skyldfri? Hvem iblant os kan rose sig af at have takket
450 værdigen den evige Velgiører for hans Velsignelse og hans skaanende Langmodighed imod det danske Folk? Og dog kiende vi ikke et eneste Folk i det hele Europa, som næsten i et heelt Aarhundrede haver været lykkeligere i sine udvortes Omstændigheder, intet Folk i Verden, som næsten i

455 halvfjerdehundrede Aar haver havt saa grundet Aarsag at glæde sig over en Følge
af priselige, gode, milde, elskværdige Konger, hvoraf mange med Rette har det
søde Navn af Landsfader og Velgiører - intet Folk under Himlene, hvilket Gud
saaledes haver baaret paa Hænderne og beskyttet i sine faderlige Arme som os.
Hvad er Freden, at jeg allene skal nævne denne Velgierning, Freden, hvilken vi
460 endog i denne stormende Tidsalder saa længe og saa uforstyrret have nydet
under faderlig Regiering, hvad er den for et uskatterligt Mindesmerke paa Guds
skaanende Godhed imod os?

Men er derfor vor Taknemlig bleven større, vor Frækhed mindre; vore Tak- og
465 Brandoffere mangfoldigere, eller og vor Foragt for Herren, vor Kulde, vore
Overtrædelser? Ah! Saa fortiene vi da, vi som ikke kunde bringes til Følelse over
al den Godheds Rigdom, alle de Glæder og Velsignelser, som den milde Fader
haver udgydet i vor Skiød og vi som vanartige Børn have nydet, uden at tænke
paa Giveren – vi fortiene, at Kummer og taalelige Revselsler skal føre os Forlorne
470 tilbage til Faderen. Taalelige Revselsler? - Fortiene vi? Nei! Du skulde Herre!
Have taget vor gode Konge og hans Søn fra os, at vi kunde have været Faderløse,
Broder- og Værgesløse; du skulde have ladet uudslukkelige Luer fortæret
Rigernes øvrige vigtige Bygninger, du skulde have lader Ødelæggelsens
Vederstyggelighed udbredet sig over Staden og det ganske Land – skulde have
475 styrtet os i bundløse, trøstesløse og langt rædsommere Afgrunde, end de af
hvilke du haver udrevet os; det havde vi fortient – da var maaskee et følesløst
Folk vendt tilbage til dig med mere Oprigtighed og følet bedre, hvordan det nu
burde takke dig.

480 Men du haver viist i Gierningen, hvad du haver sagt i Texten, “at du forløser os,
at du haver kaldet vor Konge og vort Folk med det trøstelige Navn, du er min.”
Ilden haver du holdt i Tøile, at den ikke opbrændte alle Ting. Luen haver ikke
fortæret os. Ja, Ja! Du er Herren vor Gud, Israles Hellige, vor Befrier. Triller
mine Taarer! Flyder bævende frem for Herrens Ansigt, at han maatte skue dem i
485 Naade! Brænder mine Taksigelser! Stiger i rene Luer til hans Herligheds Trone,
som hersker over Havet og Ilden og hialp os – Halleluja!

Disse være mine og dine Følelser, lykkeligen frelste Broder, paa denne rørende
Taksigelses- og Andagts Dag! Ganske vist! Vi have Aarsag dertil. Det er sandt,
490 det er meget, der blev ødelagt, disse Kongesale, disse høitidelige Troner, disse
glimrende Ædelstene, disse Malernes og Billedhuggernes Mesterstykker, kort –
et Slot, der var andre Nationers Misundelse og vore Rigers Prydelse; men – det

var mere, der er bleven reddet: disse Kammere, hvor Landets oplyste Mænd
495 arbeide paa Landets Vel, disse gamle Bygninger, i hvis Skiød Rigernes umistelige
Bøger og tvende Nationers Anliggender ere glemte – disse Vaabenhuse, hvorfra
skal hentes kraftige Værgemidler i paakommende og maaskee nære Overfald af
Fiender – disse uhyre Samlinger af Roms og Grækenlands og alle vise
Menneskers Kundskaber, disse Konstens og Naturens uskatte
500 Merkværdigheder og Rigdomme – disse Handelens og Velstandens
Tilflugtssteder – o hvor stor kunde vor Ulykke have været, naar den
guddommelige Skaansel ikke var gaaet frem tilligemed Luerne.

Det var meget, at adskillige Rige bleve fattige, adskillige Lykkelige ulykkelige, og
505 nogle et Rov for Ilden og nedstyrtende Ruiner; men det var mere at de fleste
bleve frelste. Og det, det er det allermeeste, at vor gode Fyrste, vor Faders og
hans Elskeliges Liv blev sparet os i denne frygtelige Fare, og Fædrelandet
reddet fra Undergang. Ja! Kongen lever, Kongen lever! Vore Lande og vi ere
frelste, Halleluja! Vee os, om vi ikke i hellige, taksigelsesfulde Glæder og festlige
510 Henrykkelser lode vore Følelser flyve til det Høie - ikke lode stige Dagens
Brandoffer i en Skye af hiertelige Bønner og Forbønner for Kongen, den
Kongelige Slægt, Landet og dets Børn til den Eviges Trone. Befrier! Skaanende
Fader! Hvor lidet skønne vi ellers paa din Miskundhed! Hvor lidet opnaaes
dine tilbedelsesværdige Hensigter!

515 Der er Kierlighed til Fædrelandet, eller hvilket er det samme, Kierlighed og
Troeskab mod sin Konge – en anden Pligt, hvortil Ulykken til Lykke opfordrer
os. Maaskee begyndte mange Hierter at blive kolde mod Landsfaderen? Herren
vilde opvarme dem ved Luerne. Der behøvedes ikke, mene I atter, saa skarp et
520 Middel til saa naturlig en Pligt? Jo! Dersom der ikke vare iiskolde Hierter,
unaturlige Børn, pligtforglemmende Undersaatter, saa behøvedes det ikke.
Dersom vi alle kiendte og forstode at skønne paa en Landsfaders Fortienester,
saa var Middelet overflødig. - Men hvorledes gjøre vi dette?

525 Naar vi spørge eder: Kan en Konge have et Hierte, der er faderligere sindet imod
sine Undersaatter, end hans den elskelige Fyrstes? Haver vort og vore Børns
Velfærd og Fædrelandets Sikkerhed og Fred ikke altid været ham kiært og
dyrebart? Haver han med sin Villie bedrøvet nogen af os? Var hans Høihed os
nogentid frygtelig? Hvor er den Undersaat, der haver retfærdig Aarsag at klage
530 over kongelig Undertrykkelse? Er her nogen iblant os, hvis Taarer have rundet
over hans Strenghed? I svare Nei! Eller tie i det ringeste ved disse Spørgsmaal.

Naar vi bede eder, at skue til hans Foranstaltninger, at tage i Betragtning hans
velgiørende Hensigter og dømme dem efter Virkningerne; naar vi foreholde
535 eder, hvilke umiskendelige Velgierninger han haver beviist eder især og eders
Efterslægter!

Hvilke velsignelsesrige Følger hans faderlige Omsorg og Kierlighed til den
arbeidende Landmand udbreder over det hele Rige og fornemlig over eders
540 Egne! - saa synes det, som om I høre os med Fornøielse. Naar I vandre i eders
Eiendoms Marker og see, hvorledes de ruse af Korn, hvorledes eders Enge
grønnes og eders Hiorder springe omkring af Munterhed og Kraft; naar I
bemerke, hvor uskyldige og glade eders fribaarne Sønner spøge omkring eder,
hvor roelige, sunde og virksomme de ere, hvor lykkelige, at de fri fra Trældom
545 kunne anvende Ungdoms Tiden for den christelige Underviisning; naar I
udvide Synspunkten og overveie: at Landmanden nu, anderledes end i gamle
Dage, boer tryggelig i sin Hytte, uden at smaa Tyranner tør overfalde ham, at
han nu, dristigere end fordum tør nyde uadspurgt sine Arbeiders Frugter og
fryde sig under kongelig Beskyttelse over det Vellevnet, som han ved sin Flid
550 forskaffer sig – Jeg siger, naar I betragte alt dette, og vi raabe til eder: Glæd og
fryd dig Danmark! Og du lykkelige Phanefiord!

Fryg og glæd dig, thi saadan en Fyrste gav os Gud, under hvis Septer Fred og
Beskyttelse og Velsignelse boer! Saa føle I vel noget, der ligner Kierlighed. I vilde
555 udentvivil vredes, om man vilde sige Eder, at I elskede ikke eders Konge. Ikke
desto mindre vare vel ofte Hierterne kolde nok, Gemytterne trevne nok, til at
nyde Kongen til Fædrenelandets Gavn de taaleligste Afgivter. Ikke desto mindre
blev der engang skreget derover. Undertiden bandede vel Selvraadigheden den
Retfærdighed, der holder den i Tømme. Got, om der ikke her ligesom hist vare
560 de, der med en Veltalenhed, som Satan haver lært, og en Tienstfærdighed, der
haver sin Oprindelse fra Helvede, vilde oprøre Gemytterne og svække
Undersaatters Kierlighed til den bedste Fyrste og Fyrstens til den redelige
Undersaat.

565 Men nu skal dette ydermere lykkes dem. De skulle adspredes som Avner for
Vinden og Herrens Engel skal henveire dem. Deres Veie skulle blive mørke,
slibrig deres Fodstie, og Herrens Engel skal forfølge dem. En Skyestøtte er
opreist imellem dem og vor Lyksalighed. En Ildstøtte haver viist Folket Veien til
deres Konges Hierte og Kongens Hierte til sit Folk. Ja! Den Albarmhiertige, der
570 endnu ikke vil omstyrte vort Land, haver ved den Modgangshede og de Lidelser,

der traf vor Fader, vor Moder, vore ophøiede Velgiører, ligesom villet sende Ildens Elias "at han skulde omvende Fædres Hierte til deres Børn og Børns Hierte til deres Fædre, førend Herrens store og forskrækkelige Dag frembryder." 575 Derfor ile de fra alle Rigets Kanter, for at frembære til den saarede Konge Balsom for hans Hierte, uhykkelske Røgelser, rørte Siæle - Taarer – frivillige Gaver. Og de bede Dig: Tag dem kiære Konge!

Meget Guld eller Sølv have ikke mange iblant os, men hvad vi have, det give vi i 580 den Herres Jesu Navn – tag det milde Landsfader! Forsmaa ikke dine fattige Børn! Opbyg igien din Herligheds Trone, dine Fædres Huus, og Gud være med dig! Flyt derind endnu i vore Dage og Gud velsigne dig! Boe deri uforskrækket med dine Elskelige, og Gud beskytte dig! Flyt sildig ud deraf til Graven og Gud giengielde dig, fordi du elsker os! - Saa tale Danmarks Undersaatter under hede 585 rene Kierligheds Taarer, og du vor Christian! Vor Christian! Nyder midt i Ulykken Lykke, Siælefred, den søde Himmelglæde og den stolte Triumf over alle Jordens Fyrster, at see og føle, hvorledes Folket hænger ved dig, hvorledes det elsker dig og brænder efter at vise dig sin Troeskab.

Jeg afstryger altsaa mine Taarer. Blive de uvilkaarligen ved at rinde, saa kalder jeg 590 dem ikke længer Smertes, men Fryds og Glædes Taarer. Jeg forjager fra dette Øieblik af alle gyselige Tanker, som Tiderne føre med sig. Thi jeg seer Baandet knyttet imellem den bedste Konge og hans ædle Folk. Ingen Ild skal opbrænde det, ingen Lue fortære det, intet fiendtligt Sværd skiære det over.

595 Salige Tider! Trøstelige Trængsler! Lyksalige Danmark! Din Jammer er bleven en Kilde til din Lyksalighed. - Og vi Dyrekiøbte! Hvad ville vi gjøre? Naar saa mange andre række Kongen og Landet troefaste, hielperige Hænder, hvad ville vi gjøre? Ville vi blive staaende og sukke allene og hyle, eller i det høieste 600 omskifte Tonen, bede og glæde os? Hvad om nogen af vore Boeliger – det Gud forbyde - brændte, og I saa Mennesker, der uden at røre sig, stode hylende ved Ilden? Fordømte Hylen! Maatte I sige, der ikkun døver Øret paa dem, der slukke og forvolder Mistrøstighed!

605 Hvi springe I ikke til at hielpe? Hvi rædde I ikke os Ulykkelige? Hvi udbrede I ikke hellere gavmilde Hænder til os end opløste dem tomme mod Himlen? Rigtigt. Og vi ville tildrage os disse Beskæmmelser? Vi, som ere nogle af de lykkeligste Agerdykere under den danske Krone, ville vi være nogle af de seneste til at vise vor Skiønsomhed, nogle af de karrigste i Fædrenelands Kierlighed?

Ville ikke vise begge Dele rigelig og ærlig i Overeensstemmelse med vore Fortrin, vore Herligheder frem for andre? Mine Brødre! Uopfordret af Nogen, ikkun af Pligt, Samvittighed, Taknemlighed mod Kongen, der gav mig Brød, Kierlighed til det Land, der gav mig Liv, vil jeg, skønt undseelig i min Fattigdom, træde
615 frem som eders Forgiænger. Og om jeg skulde skarp og strængelig herefter indskrænke mine Fornøielser, skulde og unddrage mig selv og mine Børn noget af deres Nødvendigheder, vil jeg ikke være den sidste i Fædrenelands Kierlighed.

Jeg kiender dem iblant eder, der tænke det samme, og jeg kiender eder alle, hvor
620 det kommer an paa retskafne Undersaatters Troskab og christelig Velvillie. Lader os forene os til dette Maal; thi ogsaa dette var Herrens Hensigt ved den Ildsnød, at give os Leilighed til at lægge vor Tænkemaade for Dagen. Det er heller intet mindre end vor fælles Velfærd, vor Konges Glæde og vort Fædrenelands Frelse om at gjøre. Ja christelige Menighed! Ligesom den værdige
625 Konge virker i det Store til det Bedste, saa gjøre du det i den lille Virkekreds, Forsynet haver anvist dig! Ædelmodige Menneske! Du som tracter efter den sande Storhed! Dit Exempel være alle Landets ædle Børn, der række deres Fader Haanden, dit Mønster være vor veldædige og store Fyrste!

630 Den Følesløse, den Trevne, den Gierrige iblant os, uværdig var han at være født iblant os, uværdig den bedste Konges Septer, uværdig at nyde hans Lands Frugter og Freden, hvis uvurdeerlige Lykke er hidindtil vedligeholdet i de almindelige Storme og Uveir, der rase over Verden. Den Kolde, den egennyttige Gnier, den Trodsige, der ikke vilde bøie villige Skuldre under sit synkende
635 Fædreneland, ikke hielpe til at afværge den smerteligste Jammer, uværdig var han den elskværdigste Faders Styrelse, uværdig at regnes til hans Børn - værdig almindelig Afskye og Forbandelse, et Uhyre var han, en Landsforræder? Dog – jeg rives i Dag af en næsten uimodstaaelig Magt uden for min Tales Grændser.

640 Jeg vilde med et Ord sige: Lader os være rette ædelmodige Fædrenelands Venner! Men og i disse Trængsels Dage, som saameget nedbøie os, lader os vise en tilbøielig Iver i at opfylde, hver i sin Stand sine Pligter, en uforskrækket Standhaftighed og en stræng Samvittighed til at iagttage alle vore Skyldigheder, mod Staten, mod ethvert, endog det ringeste Menneske. Lader os især vord
645 stadfæstede i redelig, fyrrig Kierlig til Kongen og hans Bestræbelser for vort Vel, at vi alle maatte være eet Folk, eet Hierte, een Siæl, een elsket Konges Familie, paa det han med os og vi med ham maatte blive herlige og lykkelige ved Rigdom og Viisdom, ved Retskaffenhed og Dyd! O elskelige Venner, dersom vi beslutte

650 dette, dersom vi søge, med vedholdende Iver, at bringe disse Beslutninger til Virkelighed, saa skulle vore Bønner for Fædrelandet, for Kongen og hans Huus, for os og vore Børn, høres og bønføres i de evige Himle. - Danmark skal blomstre som et lykosaligt Land indtil Verden brænder.

655 Hvor længe skulde jeg tale, naar jeg endnu skulde tale om det øvrige vi efter Herrens Hensigt skulde lære af vor Ulykke? - Der er en Forsigtighed, vi skulle anvende ved Omgangen med og Brugen af det farligste blant alle Elementer, da enhver Uforsigtighed for sildig begrædes; der er en Indskrænkelse i vore unødvendige og overdaadige Udgivter, da saa mange vigtigere Ting kræve
660 Frugterne af vor Sparsommelighed; der er en Afvænnelse fra vore umaadelige Forlystelser, da der altid ere Vanheld nok, Elendige nok, som have Ret til vor Barmhiertighed; der er en Glæde over Religionen og dens usvigelige Trøst - en klippefast Tillid til Gud, den Albarmhiertige – en Taalmodighed og Siælehøihed i alle Lidelser, hvorved vi skulle gjøre Christendommen Ære - en
665 Længsel efter Evigheden, efter de uopbrændelige og uforkrænkkelige Skatte i en bedre Verden – Pligter, Dyder, Følelser, Udsigter, som Herren ganske vist vilde opvække hos de Tænkende iblant os.

Jeg tier om alt det andet, men om Evigheden og Udødeligheden kan jeg ikke tie;
670 thi dette er det yderste og vigtigste Øiemeed i Herrens Huusholdning med os, derhen sigte alle hans Førelser.

Og efterat jeg haver opvakt vore fælles Bekymringer, fremkaldet vore fælles Taarer, og maaskee saaret eder dybeligen, Arme, Lidende! I, som foruden den
675 offentlige Kummer have nok i eders egen Plage, nok i eders huslige Nød og Jammer; saa er det Tid, at jeg henvender eders Tanker fra denne Tids Lidelser til den Herlighed, der hisset skal aabenbares paa os. Maaskee er dette endnu det eneste, der kan beroelige os alle i vore billige Angester for Fremtiden! Ja! Til en Tid, da Drøvelse behersker os – Nu, da vi føle, at Menneskets Dage paa Jorden
680 ere ligesom en Daglønners Dage, at Glæde og Herlighed er intet, at en fuldkommen Lykke boer saa lidet i de Mægtiges Paladser, som under den Armes Straatag – kort, at Jorden er besaaet med Graad og Blod og Dødningebæen imellem dens Blomster, og at hvert Øieblik vi leve er svanger med Elendigheder – Ah! Saa skulle der rigtig nok kraftige Opmuntringer til at berolige os.

685

Og denne Kraft elskelige Venner! Ligger i den ene Tanke – Evigheden. Her er Trøst, her er Fryd, her er Lys til at opklare alle de følgeligste Bekymringers

Mørke. Herren haver ved Ilden, der stæeg til Himlene, beredet os dette Lys. Han
690 vilde, at I, ligesom Luerne, skulde stige derop. Forlader altsaa Jorden og dens
Mørke med eders Tanker, lader dem træde ind i Evigheden. Oplyste af det Lys,
som straalder ud fra dette vor Bestemmelses Land, skulle vi lettelig foragte et kort
Livs møisommelige Kamp og alle de Vanhelds Storme, som møde os i den
tunge, lavere Luftkreds, hvori vi aande.

695

Oplyste af dette Lys skal ingen af denne Verdens Forlystelser mere fængsle vort
Hierte, ingen Modgangshede udmarve vore Kræfter. Lidet skulle vi bryde os
om, hvad enten Vandfloder eller Ildsluer eller Fienden nedæde vore Boliger og
fortære vore jordiske Skatte, naar vi vide, at vi dog ikke kunne føre dem med os
700 herfra, og at det ei kan vare længe, førend vi alle komme til Faderens Huus, hvor
der ere saa mange Boeliger, der ikke kunne opbrændes. O I Lysets Boeliger! I
evige Paladser! I min Guds Parader, Klenodier, Kroner, med hvilke her paa
Jorden intet er at ligne, maatte eders Forventelser og et grundet Haab om eders
Nydelse altid herske i min Siel; da skulde jeg glemme al Jordens Elendighed og
705 velsigne alle de Timer, som jeg her haver tilbragt i uophørlige Bekymringer.

Ja om du end herefter, Fader i det Høie, efter dine urandsagelige og vise, men
altid gode Hensigter, udsender dine Storme, dine Lynild, dine Floder, dine
Flammer – styrket i Taalmodighed ved Bønnen og Religionens Kraft – styrket
710 ved barnlig Tillid, med Øiet mod Udødeligheden, skal jeg roligen gaae dem i
Møde. Floderne skulle ikke overskylle mig – Ilden ikke opbrænde og Luen ei
fortære mig.

Thi jeg forventer din Hielp, Herre min Gud! Israels Hellige! Min Befrier.
715 Amen.

Kilde

Manuskript taget fra Forsøg til Opdragelse af Herrens Hensigter ved vor Konges Boeligs, vor Christians
Borgs Opbrændelse. En Prædiken, holden i Phanefiord Kirke paa Møen den 16de Marts 1794 af Johan
Paludan, Kiøbenhavn. Trykt hos Sebastian Popp efter aftale med udgiveren.

720

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Prædiken, Prædikener fra 1700-tallet

725

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/johan-paludans-praediken>